

İLO'NUN TÜRKİYE'DE ÇOCUK İŞÇİLİĞİYLE MÜCADELE PROGRAMI (2021-2025)

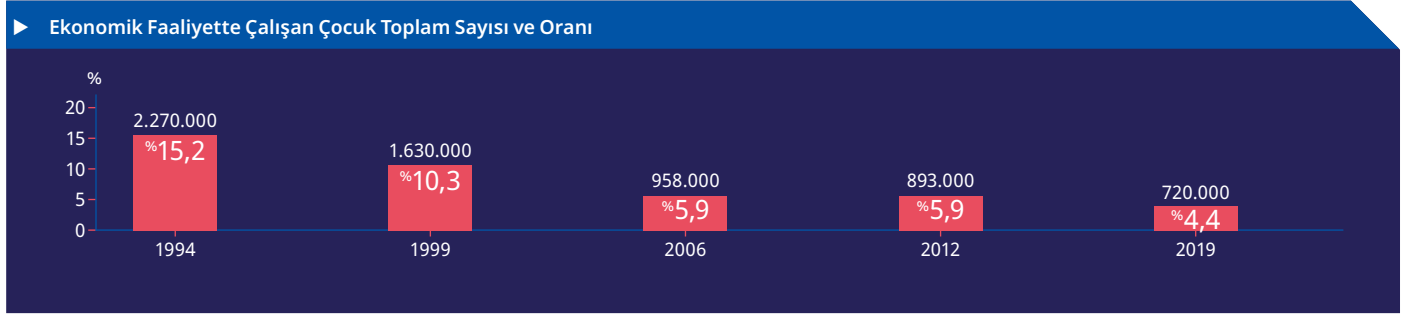
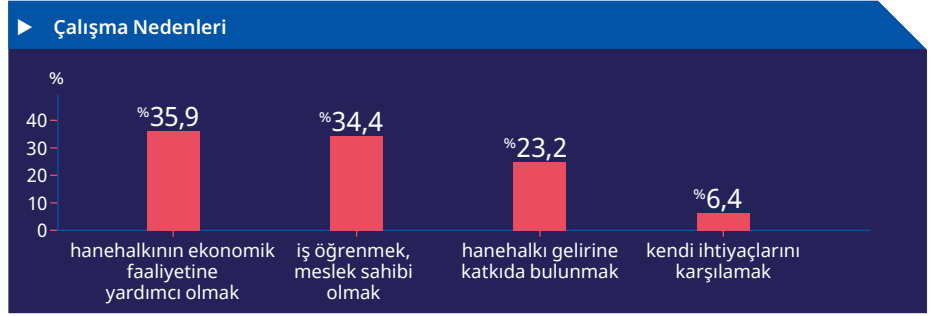
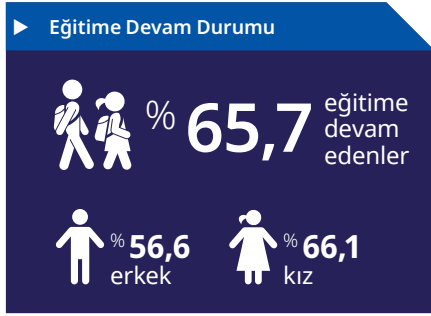
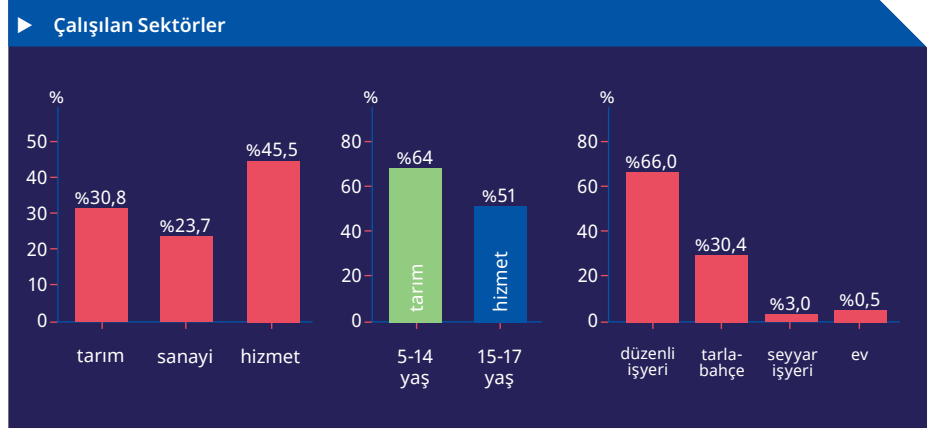
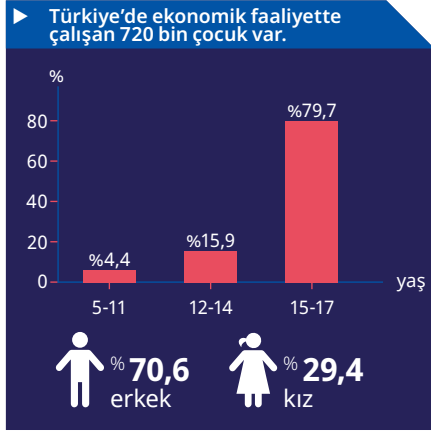
Çocuk işçiliği; çocukları çocukluklarını yaşamaktan alıkoyan, potansiyellerini ve saygınlıklarını eksiltten, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine zarar veren işlerde çalıştırılmaları olarak tanımlanabilir. Daha geniş bir ifade ile çocuklar için zihinsel, fiziksel, toplumsal ya da ahlaki açılardan tehlikeli ve zararlı işler, okula düzenli devam etmelerini engelleyerek eğitimlerini aksatmalarına veya okullarından erken ayrılmalarına yol açacak işler ve çocukların okula devam ederken uzun süren ve ağır işlerde çalıştırılmaları “çocuk işçiliği” kavramı altında değerlendirilir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS) uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır. Temel ILO sözleşmelerinden 182 Sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi ve 138 Sayılı İstihdama Kabulde Asgari Yaş Sözleşmesi de BMÇHS ile uyumlu olarak çalışma yaşına ilişkin standartları ayrıntılı olarak belirlemiştir. “Asgari Yaş Sözleşmesi”, asgari istihdam veya çalışma yaşı ile zorunlu eğitimi tamamlama yaşı arasında açık bir bağlantı kurmakta; ayrıca tehlikeli işler için de 18 yaşı asgari yaş olarak tanımlamaktadır.

Çocuk işçiliğinin temel sebepleri yoksulluk, ücretsiz ve kaliteli eğitime erişememe, göç, yetişkin aile bireylerinin işsizliği, geleneksel bakış açısı ve sosyal dışlanma, denetim eksikliği, kayıt dışılık ve ucuz iş gücü talebi olarak sıralanabilir.

Türkiye'deki Mevcut Durum

(TÜİK verilerine göre)

BUGÜNE KADAR NELER YAPILDI?

1992 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve ILO arasında Mutabakat Zaptı imzalanmış, Türkiye ILO'nun Çocuk İşçiliği ile Mücadele Programı'na (IPEC) katılan ilk 6 ülkeden biri olmuştur. Yıllar içinde çocuk işçiliği ile mücadelede önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Türkiye, ILO'nun 138 sayılı İstihdama Kabulde Asgari Yaş Sözleşmesi'ni 1998 yılında, 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi'ni ise 2001 yılında onaylamıştır. Siyasi taahhüdün eyleme dönüşmesi için, En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğine yönelik Zamana Bağlı Ulusal Politika ve Program Çerçevesi (2005-2015) oluşturulmuştur. 2015 yılında tamamlanan söz konusu politika ve program çerçevesi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) tarafından 2017-2023 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmiş ve Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı (2017-2023) hazırlanmıştır. Bu çerçevede acil müdahale gerektiren çalışma biçimleri tanımlanmış ve çocuk işçiliği ile mücadelede çok boyutlu, çok taraflı ve çocuğu sosyal çevresi ile birlikte dikkate alan bir anlayış geliştirilmiştir. 2018 yılı Türkiye'de Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Yılı ilan edilmiş, çalışmalar ivme kazanmıştır.

ILO PROGRAM İLE NE HEDEFLİYOR?

Çocuk işçiliğiyle mücadele, 1919 yılında kuruluşundan bu yana ILO için bir öncelik olmuştur. ILO Türkiye Ofisi de 1992 yılından bu yana sürdürdüğü çalışmalar ve çocuk işçiliği ile mücadelede elde ettiği deneyimi ulusal paydaşlarla işbirliği içinde geliştirmeye yönelik olarak 2021-2025 yıllarını kapsayan güncel bir program hazırlamıştır. Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) ve Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı (2017-2023) öncelikleri doğrultusunda hazırlanan ILO Çocuk İşçiliği ile Mücadele Programı (2021-2025) ile Türkiye’de çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik kapsamlı çalışmalar yürütülmesi planlanmıştır. Herkes için insana yakışır ve sürdürülebilir gelir sağlayan bir çalışma yaşamı geleceğine, çocuk işçiliği ortadan kaldırılmadan ulaşılması mümkün değildir. 2021-2025 yıllarını kapsayan Program ile ILO Türkiye Ofisi çocuk işçiliğini sona erdirecek temel strateji olarak kaliteli eğitimi odağa alarak, mevzuatın etkin uygulanması, sosyal korumanın yaygınlaştırılması ve sosyal diyalog desteği ile başta en kötü biçimleri olmak üzere çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için ulusal ortaklarını desteklemeye devam edecektir.

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündeminin insana yakışır iş ve ekonomik büyüme ile ilgili sekizinci hedefini de içeren Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH), Hedef 8.7 ile 2025 yılına kadar her türlü çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için çağrıda bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler bu hedefe hiç kimsenin geride bırakılmamasıyla ulaşılabileceği vurgusu ile 2021 yılını “Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Yılı” ilan etmiş ve küresel düzeyde bir hareket başlatmıştır. ILO Türkiye Ofisi tarafından geliştirilen program ile bahse konu küresel hareketin ulusal düzeyde desteklenmesi ve çıktılarının uluslararası platformdaki çalışmalara da örnek teşkil etmesi hedeflenmektedir.

ILO Türkiye Ofisi, Çocuk İşçiliği ile Mücadele Programı çerçevesinde farklı kalkınma ortaklarından sağladığı finansal kaynaklarla mevsimlik tarım işlerinde çocuk işçiliği ile mücadeleyi önceliğine alarak ÇSGB Çalışma Genel Müdürlüğü işbirliği ile üç proje yürütmektedir. Mevsimlik tarım işçisi göçü alan ve veren 21 ilde 2024 yılına kadar yürütülecek üç proje Avrupa Birliği, FERRERO ve CAOISCO (Avrupa Çikolata, Bisküvi ve Şekerleme Sanayi Kuruluşu) tarafından finanse ediliyor. Tüm projeler ÇSGB ortaklığı yanı sıra Milli Eğitim, İçişleri, Tarım ve Orman, Gençlik ve Spor Bakanlıkları, işçi ve işveren kuruluşları, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), belediyeler, üniversiteler, özel sektör ve STK’lar da dahil olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla yakın işbirliği içinde yürütülecek...

NEDEN MEVSİMLİK TARIMDA ÇOCUK İŞÇİLİĞİ?

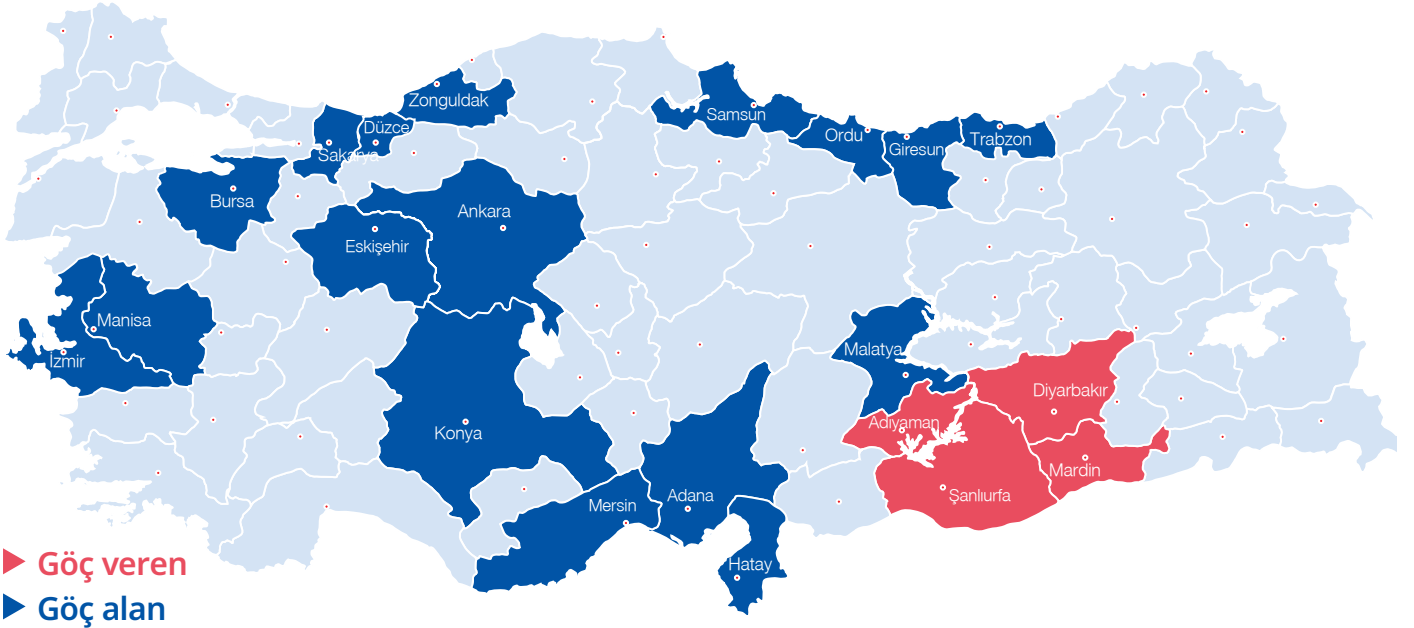
Çocuk işçiliği Türkiye’de kısmen azalmış olsa da, mevsimlik tarımsal üretimde hala bir sorundur. Tarım sektöründe, aile işletmesi hariç olmak üzere, gezici ve geçici tarım işçiliği, aileleri her türlü riske maruz bırakması, çocukların bu riskler karşısında aşırı kırılgan olması nedeniyle, Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı’na (2017-2023) göre çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Mevsimlik tarımda çalışan çocuklar çevre, eğitim ve sağlık sorunları ile bağlantılı olarak çalışma ve yaşam koşulları açısından en dezavantajlı gruplardan birini oluşturmaktadır.

Mevsimlik tarım işçilerinin çocukları ekonomik ve sosyal nedenlerden ötürü, 4-7 ay süre ile seyahat eden ebeveynlerine katılmakta, ailelerinin geçimlerine katkıda bulunmak için yaşlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılmaktadırlar. Çoğunlukla temel altyapıdan yoksun geçici yerleşim alanlarında ve asgari standartların altındaki koşullarda yaşayan ailelerin çocukları okula düzenli devam edememekte, eğitimden geride kalmakta, okul terk riski ile karşılaşmaktadırlar. Tarımda kullanılan makine ve ekipmanın tehlikeleri, pestisitlere maruz kalma, uzun çalışma saatleri, iklim koşullarına (sıcak ve soğuk) maruz kalma, ağır yük kaldırma / taşıma, fiziksel zorlanma, izole ortamlarda çalışma gibi durumlar olumsuz barınma koşulları ile birleştiğinde çocuklarda yaşamları boyunca sürecek kronik sağlık sorunlarına yol açabilmektedir.

ILO mevsimlik tarımda çocuk işçiliği ile mücadele kapsamında yürüttüğü projelerdeki kapsayıcı müdahale modeliyle 2023 yılı sonu itibarı ile toplam 18.300 çocuğun çalışma hayatından çekilmesini ve/veya çalışmaya başlamasının önlenmesini hedefliyor.

Programın Uygulanacağı İller

PROGRAM İLE ULAŞILACAK ÇOCUK SAYISI*

18.300

18.300

çocuğa eğitim materyali, hijyen kiti, giysi, ayakkabı, beslenme desteği sağlanması

16.100

çocuğa hijyen, sağlık ve güvenlik eğitimleri verilmesi

7.825

çocuğa taşımacılık hizmeti sağlanması

4.800

çocuğun sosyal, kültürel, spor ve sanat faaliyetlerinden faydalanması

* Program çerçevesinde sunulacak koruyucu, önleyici hizmetler ve eğitim yoluyla mevsimlik tarım işlerinden çekilecek ve/veya çalışmaya başlaması önlenecek çocuklar

AİLE

3.500

aile üyesine destek verilmesi

200

aile üyesine mesleki eğitim verilmesi

TARIM ARACISI

380

tarım aracısına kapasite geliştirme ve farkındalık eğitimleri verilmesi

140

tarım aracısına İŞKUR sertifikası verilmesi

BAHÇE SAHİBİ

1.600

bahçe sahibine kapasite geliştirme ve farkındalık eğitimleri verilmesi

1.200

bahçe sahibine kişisel koruyucu donanım sağlanması

Kapasite Geliştirme ve Farkındalık Eğitimleri

1.950

öğretmen ve idareci

1.500

kamu görevlisi

1.800

STK çalışanı

180

üretici firma çalışanı

Tüm proje illerinde insana yakışır çalışma ve yaşam koşullarının desteklenmesi

